

hvad enten den unge studerer eller ej (se underbilag 2).

6. Jobfrigørelse

SF's plan betyder, at der frigøres et antal job – typisk ufaglærte job. Unge under uddannelse har normalt kun lønarbejde nogle få timer om ugen, mens unge, der ikke er under uddannelse, arbejder betydelig mere. Det skønnes forsigtigt, at i 1998 vil de ekstra ca. 15.000 taxameterudlæsende studerende svare til ca. 15.800 studerende (note 2), og de vil frigøre ca. 6.400 fuldtidsjob (se underbilag 3).

Det vil typisk være ufaglærte job, som let kan genbesættes med arbejdsløse. Regnes meget forsigtigt med, at det offentlige pr. frigjort job i gennemsnit sparer 75.000 kr. i dagpenge, kontanthjælp etc., vil den samlede besparelse være på ca. 360 mio. kr. i 1998.

7. Samfundsøkonomiske virkninger

Baseret på resultater (multiplikatorstabeller) fra Danmarks Statistiks makroøkonomiske model ADAM kan det beregnes, at SF's plan vil:

- gøre arbejdsløsheden i 1998 ca. 10.500 lavere end ellers. Det fremkommer ved, at
  - ca. 3.000 unge, der ellers ville være arbejdsløse, kommer i gang med en uddannelse,
  - der frigøres ca. 6.400 job til arbejdsløse, jf. ovenfor. Den lidt mindre arbejdsstyrke vil øge lønpresset marginalt, og det vil koste ca. 400 job,
  - ca. 2.400 kommer i beskæftigelse på uddannelsesstederne (lærere, bygningshåndværkere etc.), hvilket reducerer arbejdsløsheden med ca. 1.500,
- det offentlige underskud forøges med ca. 100 mio. kr. i år 1998. Det vil stige til ca. 365 mio. kr. i år 2000. Heri er ikke indregnet den gunstige effekt, som uddannelse har på strukturarbejdsløsheden. Den vil på et tidspunkt blive så stærk, at de offentlige finanser bliver forbedret.

På kort sigt er der tale om en beskedent merbelastning af de offentlige finanser. SF medvirker gerne til at finde finansieringsmuligheder.

De nærmere forudsætninger fremgår af underbilag 3.

Underbilag 1. Dimensionering af planen

Som mål for behovet for optagelsespladser ved fri adgang er brugt antallet af 1. prioritetsansøgere. Udgangspunktet er 1994-tallene. I 3 tilfælde er tallene justeret på baggrund af presseoplysninger om søgningen i 1995:

- for læreruddannelsen er behovsmålet sat 500 op;
- for humaniora er behovsmålet sat 500 op;
- for naturvidenskab er behovsmålet sat 600 ned.

Disse tal skal opfattes som en 1. approksimation af behovet. Det vil hen ad vejen formentlig falde, fordi der er en pukkel af »gamle« ansøgninger. Til gengæld vil der fortsat være nogle ansøgere, der ikke får tilgodeset deres 1. ønske – idet der stadig vil være enkelte uddannelser uden fri adgang. Disse skulle ideelt fordeles på de uddannelser, der står som 2. – evt. 3. etc. – prioritet. Endvidere kan den fri adgang lokke nye ansøgere frem, der i dag opgiver, fordi de ikke kan klare karakterkrav m.v. Det er forudsat, at disse effekter opvejer hinanden, så antallet af 1. prioritetsansøgere giver et rimeligt mål for behovet.

Behovet er sammenlignet med det planlagte optag i 1998, sådan som det fremgår af finansloven for 1995. Ved at bruge budgetoversigtstal for 1998 tages der højde for, at der på flere uddannelser i forvejen sker en kraftig udbygning – det gælder f.eks. sundhedsuddannelser og folkeskolelæreruddannelsen.

Dermed er der tal for efterspørgsel og udbud. For hver uddannelse er så vurderet, hvor hurtigt der kan gennemføres fri adgang. I nogle tilfælde kan det ske allerede fra 1996, i andre tilfælde først gradvist over 3 år. For enkelte uddannelser gennemføres ikke fri adgang inden for planens 3-årige tidshorisont. Her er i stedet for skønnet, hvor stort et løft der er realistisk og/eller behov for.

Underbilag 2. Overførselsindkomster til unge

En registersamkøring foretaget af Socialkommissionen gør det muligt at beregne den gennemsnitlige udgift til overførselsindkomster for unge. Det fremgår af tabel 2, at gennemsnitsudgiften pr. uddannelsessøgende er langt mindre end gennemsnitsudgiften for andre unge. Det skyldes dog, at de helt unge er »billigere« end de lidt ældre, og at der er størst andel af uddannelsessøgende blandt de helt unge. Man